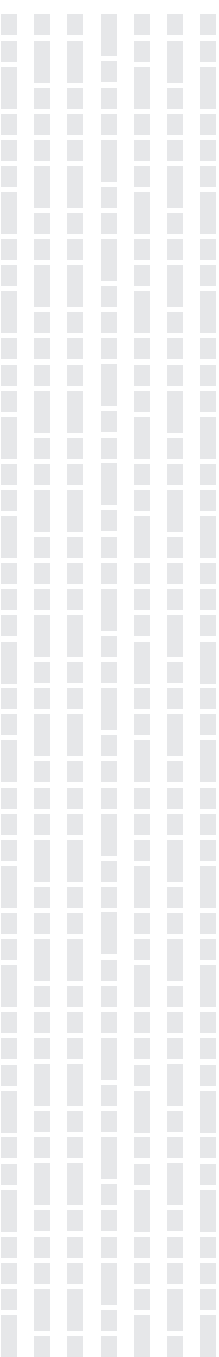

جهان‌شهر

یکشنبه ۹ مهر ۱۴۰۲
شمارهٔ ۳۹۷

www.fdn.ir

FARHIKHTEGANDAILY

نخست‌وزیر هند به‌دنبال تمرکز بیشتر قدرت در دستان دولت است

دولت – ملت‌سازی به سبک مودی

میراحمدرضا مشرف
ب‌هوشگر حوزه بین‌الملل

هند تحت حاکمیت دولت مودی این روزها در صحنه بین‌المللی درخشش خیره‌کننده‌ای از خود به نمایش گذاشته است. رشد اقتصادی چشمگیر این کشور طی دهه اخیر پیشرفت‌های فوق‌العاده در حوزه‌هایی چون هوافضا و فناوری‌های جدید و درکنار اینها دیپلماسی فعال در صحنه جهانی با حضور مؤثر در ائتلاف‌ها و نهاد‌های بین‌المللی و میزبانی از نشست‌های مهم جهانی که اجلاس سران جی ۲۰ آخرین مورد آن بود، همگی تنها بخشی از دستاوردهای هند در صحنه بین‌المللی را به‌تصویر می‌کشند. اما به‌رغم این دستاوردها و چشم‌انداز روشنی که از هند در صحنه جهانی ترسیم شده است، به‌نظر می‌رسد این کشور در بعد داخلی شرایط کاملاً متفاوتی را تجربه می‌کند که زمینه‌ساز نگرانی‌های جدی در رابطه با آینده سیاسی و اجتماعی پرجمعیت کشور جهان شده است. در همین راستا نشریه اکونومیست اخیراً در تحلیلی مفصل به بررسی اوضاع داخلی هند و معضلات پیش روی آن پرداخته که حاوی نکات کلیدی و برجسته‌ای درمورد سیاست و حکومت در هند به‌شکل عام و تجربه ۱۰ سال حکومت‌داری مودی و حزیش به‌طور خاص است.

مودی استاد غافلگیری‌های سیاسی

به‌نظر می‌رسد تحلیل اکونومیست به بهانه فراخوان مودی به پارلمان برای برگزاری اجلاس فوق‌العاده در فاصله ۱۸ تا ۲۲ سپتامبر نوشته شده باشد؛ نشست فوق‌العاده‌ای که به‌گفته تحلیلگر اکونومیست با کمال تعجب محور و موضوع بحث‌های آن اعلام نشده بود. البته از منظر نویسنده این نشریه، با توجه به سابقه نخست‌وزیر هند در انجام اقدامات غافلگیرکننده، عدم افشای موضوع این نشست را نباید خیلی هم شگفت‌انگیز تلقی کرد. نازندرا مودی علاقه زیادی به خلق شگفتخانه‌ها دارد و به اینکه هر روز خرگوش‌های جدیدی را از کلاهش بیرون بیاورد، عشق می‌ورزد. در سایه همین طرز فکر است که او یکباره در مصر یکی از روزهای سال ۲۰۱۶ اعلام می‌کند که اسکناس‌های ۵۰۰ هزار روپیه‌ای- که به لحاظ ارزش مالی ۸۶ درصد چرخه مالی کشور را تشکیل می‌دادند- در پایان شب از چرخه قانونی پول رایج کشور خارج خواهند شد یا در موردی دیگر نخست‌وزیر هند در سال ۲۰۲۰ (در زمان همه‌گیری کرونا) و تنها به فاصله چند ساعت بعد از اطلاع‌رسانی، کشور را تعطیل اعلام کرد. بنابراین جای تعجب نیست که از زمان انتشار فراخوان دولت برای برگزاری نشست فوق‌العاده مجلس، گمانه‌زنی‌ها در رابطه با محور مذاکرات این نشست بیادام می‌کند و همه می‌پرسند که این بار او چه ترفند دیگری در آستین دارد؟

در اینجا تحلیلگر اکونومیست به طرح دو گمانه‌زنی درمورد محور بحث‌های اجلاس اضطراری پارلمان می‌پردازد؛ نخست تغییر نام هند به بهارات و دوم تجدید سازمان انتخابات هند با رویکرد همگام‌سازی انتخابات در این کشور. با توجه به اینکه درحال حاضر نشست فوق‌العاده مجلس هند به پایان رسیده و موضوع آن کاملاً روشن شده است، می‌توان گفت که این بار هم مودی «تردستی» جدیدی را از آستین بیرون آورده که حتی تحلیلگر اکونومیست را هم غافلگیر کرده و پیش‌بینی‌های آن درمورد موضوع نشست را غلط از کار درآورده است. بر این اساس بحث حق رای زنان و رجوع دولت به یک قانون قدیمی که برای زنان سهمی ثابت و حدوداً ۳۰ درصدی در مجالس قانون‌گذاری درنظر می‌گرفت، در محور اصلی این نشست قرار داشت و صحبت خاصی هم از دو موضوع پیش‌بینی‌شده در اکونومیست به میان نیامد.
باین حال و به‌رغم این پیش‌بینی نادرست تحلیلگر اکونومیست، نمی‌توان از تحلیل دقیقی که در این مقاله درمورد آینده سیاسی و اجتماعی هند ارائه داده شده چشم‌پوشی کرد. به‌ویژه با درنظر گرفتن این مهم که نخست‌وزیر هند و حزیش بسیاری از طرح‌های اشاره‌شده در این تحلیل را در دست اجرا داشته یا برنامه‌های وسیعی برای اجرای آنها در آینده دارند.

دولت – ملت‌سازی؛ محور اصلی برنامه‌های مودی

مقاله‌نویس نشریه اکونومیست بر این باور است که حزب بی‌جی‌پی از زمان به قدرت رسیدنش در سال ۲۰۱۴ تاکنون، همواره یک هدف مهم و بلندمدت را پیگیری کرده است؛ برنامه‌ای برای تغییر هند به چیزی شبیه «دولت – ملت‌های اروپایی». چنین بینشی هم تقویت «دولت مرکزی» و هم ترویج یک «پان‌هندیسم» و ملی‌گرایی هندو را دربر می‌گیرد. در این راستا شاهدیم که دولت به‌شکلی مکرر و روئین تأکید دارد که هند «یک ملت» است. به‌کارگیری سیاست‌هایی همچون «یک ملت، یک کارت جیره‌بندی» (برای سوپسید مواد غذایی)، «یک ملت و یک یونیفرم» (برای پوشش نیروهای پلیس) یا شاید مهم‌تر از همه «یک ملت، یک انتخابات» که از سال ۲۰۱۴ در مانقیست «بی‌جی‌پی» جای داشته و بر همگام‌سازی انتخابات تأکید دارد؛ همگی در همین راستا انجام گرفته‌اند. اما این‌گونه تمایلات تمرکزگرایانه‌ای از سوی حکومت در حوزه اقتصادی مطرح شده و به‌شدت مورد استقبال قرار گرفته است. در سال ۲۰۱۷ نخست‌وزیر هند با ارائه یک سیستم مالیات ملی کالاها و خدمات که با نام اختصاری «جی‌اس‌تی» شناخته می‌شود، شعار «یک ملت، یک مالیات» را سر داد و در راستای تعمیق یک بازار مشترک تلاش کرد.

نخست‌وزیر هند به‌دنبال تمرکز بیشتر قدرت در دستان دولت است

دولت – ملت‌سازی به سبک مودی

شواهد نشان می‌دهد که تلاش‌های وی در این رابطه با نتایج مثبتی توام شده، چنانکه با مقایسه تجارت بین دولتی طی سال‌های ۲۰۱۷–۲۰۱۶ و ۲۰۲۱–۲۰۲۰ می‌توان به این مهم پی‌برد که ارزش این تجارت تا ۴۳ درصد افزایش یافته است. تحلیلگران اقتصادی این تحول را به ارائه «جی‌اس‌تی» (طرح مالیات و خدمات ملی) از سوی دولت و یکپارچه‌سازی هرچه بیشتر اقتصادی مرتبط دانسته‌اند. درکنار اینها دولت مودی به‌شکل دیوانه‌واری برنامه ساخت اتوبان‌ها، راه‌اندازی فرودگاه‌های جدید و افتتاح قطارهای پرسرعت را درپیش گرفته تا هندی‌ها را به هم نزدیک‌تر سازد. علاوه‌بر این آغاز به کار یک سیستم دیجیتال هویت ملی و نظام پرداخت‌های دیجیتال ملی را در این مدت شاهد بوده‌ایم.

شکاف‌های عمیق میان شمال و جنوب هند

اگرچه تحلیلگر اکونومیست تا اینجا نگاهی بدبینانه از تحولات و اقدامات مودی در ملت‌سازی ارائه ندهاده است اما در ادامه بحث تأکید می‌کند لفاظی‌های خشن دولت درمورد «یک ملت» می‌تواند موجبات از هم گسیختگی برخی روابط را در این سرزمین وسیع و متنوع فراهم کند. به‌نظر می‌رسد که وی این استدلال را بر مبنای شکاف عمیق میان شمال و جنوب هند مطرح می‌کند؛ یک شکاف اصلی میان جنوب ثروتمند و صنعتی شده و شمال کشاورزی و به‌لحاظ اقتصادی ضعیف در هند وجود دارد. بر این اساس باید گفت که جنوب از پنج ایالت شامل «آندرا پرادش»، «کارناتا‌کا»، «کرالا»، «تامیل نادو» و «تلانگانا» تشکیل شده و شمال نیز دو ایالت مهم «اترپرادش» و «بهار» را شامل می‌شود. در شرایطی که دو ایالت شمالی در زمره فقیرنشین‌ترین ایالت‌های هند قرار می‌گیرند، ایالت‌های جنوبی ثروتمندتر، امن‌تر، سالم‌تر، با تعلیم بهتر و چالش‌های کمتر برای زنان و دالیت‌ها (زمین‌خورده‌ها یا ستم‌دیده‌ها) هستند.

در زمان آخرین سرشماری سراسری در سال ۲۰۱۱، دو ایالت شمالی اترپرادش و بهار در مجموع ۲۵ درصد کل جمعیت هند را در خود جای داده بودند؛ رقمی که برای مجموعه ایالت‌های جنوبی به ۲۱ درصد می‌رسید. درحال حاضر به نظر می‌رسد که این شکاف جمعیتی تشدید شده است. آخرین برآوردهای رسمی حکایت از آن دارد که در سال ۲۰۲۲ این دو ایالت حدود ۲۶ درصد جمعیت هند را تشکیل می‌دهند، حال آنکه سهم ایالت‌های جنوب به رقم ۱۹٫۵ درصد کاهش یافته است. به همین ترتیب اقتصادهای آنها نیز دگرگون شده است. رقم «جی‌دی‌پی» برای هر شخص در جنوب ۴۲ برابر بیشتر از دو استان شمالی است که رقمی بالاتر از ۳٫۳ برابر سال ۲۰۱۲–۲۰۱۱ را نشان می‌دهد. درعین‌حال ایالت‌های جنوبی در حدود یک چهارم (۲۵ درصد) سهام هند و منابع مالیات بر درآمد آن را در اختیار دارند؛ رقمی که باید آن را با آمار صرفاً ۳ درصدی اترپرادش و بهار مقایسه کرد.

اما شکاف شمال و جنوب صرفاً به اقتصاد محدود نمی‌شود و به‌لحاظ سیاسی هم شکاف‌های عمیقی میان آنها وجود دارد. هیچ ایالتی در جنوب به‌وسیله دولت‌های محلی حزب بی‌جی‌پی اداره نمی‌شود؛ چراکه به‌عنوان یک حزب هندو زبان نواحی شمالی به آن نگریسته می‌شود. کارناتا‌کا به‌عنوان تنها ایالتی در جنوب که حزب مودی تا حدودی در آن نفوذ کرده، در انتخابات اوایل سال جاری شاهد شکست حزب بی‌جی‌پی و از میان رفتن همین نفوذ کم‌رنگ بوده است.

تقابل شمال و جنوب هند در ۳ جبهه

از دیدگاه تحلیلگر اکونومیست تنش‌های میان شمال و جنوب هند را می‌توان در سه جبهه متفاوت قابل‌آرزیایی دانست:

۱ فرهنگ
در حوزه «فرهنگی» جنوبی‌ها نسبت به آنچه تحمیل ارزش‌ها و زبان نواحی شمالی می‌دانند، احساس رنجش طولانی‌را تجربه می‌کنند. در سال ۲۰۱۹ آمث شاه، وزیر کشور هند این توثیت را زد که «اگر زبانی می‌تواند زمینه‌ساز اتحاد کشور شود، به‌طور قطع آن زبانی خواهد بود که بیشترین گویش را در کشور دارد، یعنی زبان هندی.» در واکنش به این موضع‌گیری اعتراضاتی در سراسر جنوب به راه افتاد،

به‌طوری‌که حتی متحدان نزدیک بی‌جی‌پی در منطقه تلاش کردند خود را از این اظهارات دور نگه دارند.

۲ مالی
در حوزه دوم، شکایت‌ها درمورد توافقات مالی نیز درحال رشد است. درحالی‌که عایدات دولت مرکزی رو به رشد است، این ایالت‌ها هستند که بیشتر هزینه‌ها را متقبل می‌شوند. به‌ویژه در حوزه‌هایی حیاتی چون تعلیم و تربیت، سلامت و رفاه. نکته مهم این است که ارائه جی‌اس‌تی قدرت درآمدزایی ایالت‌ها را تضعیف کرده است. در سال ۲۰۲۲–۲۰۲۱ حدود ۶۴ درصد از منابع ایالت‌ها صرف مخارج عمومی شد، حال آنکه آنها فقط ۳۸ درصد درآمد‌ها را جمع‌آوری کردند. نتیجه اینکه ایالت‌ها اکنون بیش از هر زمانی به انتقال منابع از مرکز وابسته شده‌اند. درمورد میزان عایدی‌شان از دولت مرکزی هر پنج سال یک‌بار و به‌وسیله کمسیون مالی، نهادی پیش‌بینی‌شده در قانون اساسی تصمیم‌گیری می‌شود. آنچه به هر ایالت می‌رسد به‌شکل متفاوتی به سنجش‌هایی از قبیل جمعیت و سطح توسعه‌یافتگی بستگی دارد. دزنهایت ایالت‌های جنوبی کمتر از میزان سهم‌شان از دولت دریافت می‌کنند. چگونگی بازتوزیع منابع به ایالت‌ها، تعیین‌کننده آینده هر سیستم فدرال و یک وظیفه اخلاقی و البته در هند یک وظیفه مبتنی‌بر قانون اساسی است اما این موضوع وقتی جدال برانگیز می‌شود که اقتصاد ایالت‌ها از هم واگرایی داشته باشند. احتمالاً ملاحظات در این زمینه در پایان امسال دوچندان خواهد شد؛ چراکه کمسیون مالی بعدی تقسیم درآمد‌ها میان ایالت‌ها را برای فاصله‌های سال‌های ۲۰۲۷ تا ۲۰۳۲ شروع خواهد کرد.

۳ سیاسی
سومین و درواقع خطرناک‌ترین حوزه تنش به نمایندگی‌های سیاسی ایالت‌ها ارتباط پیدا می‌کند. قانون اساسی هند این الزام را دارد که کرسی‌های مجالس قانون‌گذاری براساس جمعیت تخصیص داده شوند، یعنی تقریباً متناسب با تعداد رای‌دهندگان در هر حوزه و ناحیه‌بندی که بعد از هر سرشماری عمومی انجام می‌شود. باین حال در سال ۱۹۷۶ دولت حزب حاکم کنگره برای اینکه از وقوع رخدادی تنبیه‌گونه برای ایالت‌هایی جلوگیری کند که در اجرای خط‌مشی‌های تنظیم خانواده موفق بوده‌اند، بحث سرحدات انتخاباتی را در حالت ایستا قرار داد. در سال ۲۰۰۲ حکومت بی‌جی‌پی (دوره اول) این مهلت قانونی را تا سال ۲۰۲۶ تمدید کرد. همه این تحولات در شرایطی رخ می‌دهد که از دهه ۱۹۷۰ تاکنون سهم نواحی جنوبی از جمعیت هند ۵ درصد سقوط کرده و در مقابل سهم جمعیت ایالت‌های شمالی در همین بازه زمانی ۳ درصد رشد داشته است. برآیند منطقی این آمارها چیزی جز تخصیص نادرست کرسی‌های مجلس نخواهد بود. بر مبنای سرشماری سال ۲۰۱۱، جنوب باید در مجلس ۵۴۵ عضوی هند، ۱۸ نماینده کمتر از رقم فعلی ۱۲۹ عضو داشته باشد. اترپرادش و بهار نیز بر مبنای این سرشماری‌ها باید ۱۴ کرسی بیشتر از ۱۲۰ نماینده فعلی در اختیار داشته باشند. در یک برآورد دقیق‌تر باید به این نکته اشاره کرد که یک کرسی نمایندگی مجلس در ایالت شمالی اترپرادش سه‌میلیون نفر را نمایندگی می‌کند که این رقم برای ایالت همتراز جنوبی همچون تامیل نادو فقط ۱٫۸ میلیون نفر است.

بحث‌های قانونی و اخلاقی در حمایت از حوزه‌بندی دوباره، ساده به‌نظر می‌رسند، اما عواقب عملی برای ایالت‌های جنوبی بسیار عظیم خواهد بود. نمونه این عواقب دشوار را می‌توان از صحبت‌های یک شخصیت برجسته جنوب در رابطه با باگام نهادن دولت به سوی حوزه‌بندی جدید کاملاً درک کرد: «این موضوع آغازگر مسیر پایان هند به‌عنوان یک کشور است. در دوره زندگی فرزندانم این سرزمین دیگر یک کشور واحد نخواهد

بود.» افتتاح ساختمان جدید مجلس با ظرفیت ۸۸۸ نفر از سوی نخست‌وزیر مودی می‌تواند به این ایده اعتبار دهد که این حزب نسبت به تخصیص دوباره کرسی‌های مجلس متعهد است. البته ممکن است این اقدام وی با این هدف نیز انجام گیرد که با گسترش مجلس، تأثیر ضربه‌های شکست در ایالت‌هایی را که در انتخابات آنها ناکام می‌شود، کاهش پیدا کند.

آیده چالش برانگیز همگام‌سازی انتخابات

اما علاوه‌بر مباحث مربوط به شکاف شمال و جنوب، موضوع دیگری هم می‌تواند آینده سیاسی هند را با مخاطره مواجه کند. همگام‌سازی انتخابات‌های فراوان در هند همان ایده‌ای است که مورد توجه دولت در عرصین حال مورد انتقاد مخالفان قرار دارد. حزب بی‌جی‌پی بر این نظر تأکید دارد که سیستم فعلی که طی آن هر سال تعدادی از ایالت‌ها شاهد انتخابات و رای‌گیری هستند، عملکردی معیوب دارد. برومبنای استدلال آنها این نحوه برگزاری انتخابات سیاستگذاری‌ها را فلج می‌کند، نیروهای احزاب سیاسی را در شرایط رقابتی بدون توقف قرار می‌دهد و هزینه‌های سنگینی را به احزاب و خزانه دولت تحمیل می‌کند. درواقع انتخابات هم‌زمان ارزان‌تر و منجر به حکمرانی‌بهتری خواهد شد. اما درمقابل منتقدان دولت تأکید دارند که قرار دادن تمامی انتخابات‌ها در یک زمان، مزایای احزاب ملی را دربرابر احزاب منطقه‌ای (مانند احزابی که بیشتر ایالت‌های جنوبی را تحت‌کنترل خود دارند) تقویت می‌کند. احزاب منطقه‌ای که منابع محدودی دارند باید برای جنگ در هر دو سطح ملی و منطقه‌ای در یک زمان واحد تقلانند اما درمورد تأثیر این همگام‌سازی انتخابات در تغییر آراس مردمی باید گفت که تجزیه و تحلیل انتخابات‌های گذشته، جواب‌های متناقضی را در این زمینه در اختیار قرار می‌دهد.

نتیجه‌گیری

نتیجه‌گیری این بحث‌ها را شاید بتوان از تحلیل آغازین نویسندگان نشریه اکونومیست درمورد اهداف مودی و دلنشا از تمرکزگرایی در ساختار قدرت هند درک کرد. در این راستا باید اذعان کرد نشانه‌هایی وجود دارد که مودی می‌خواهد حوزه نفوذ خط‌مشی ملی و دولت مرکزی را افزایش دهد و اختیارات ۲۸ ایالتی را که اغلب آنها به‌وسیله خودش اداره نمی‌شود، کم‌رنگ‌تر از قبل سازد. بر این اساس اگرچه دولت مودی حکومت را در اختیار دارد، اما مساله این است که برخی ایالت‌های موفق و پویای جنوبی در خارج از کنترل وی قرار دارند. در ماه می حزب او کنترل ایالت کارناتا‌کا را- که به‌عنوان مرکز فناوری‌های نوین هند شناخته می‌شود- از دست داد. بحث‌هایی چون همسان‌سازی انتخابات می‌تواند به مودی کمک کند تا از محبوبیت عمومی‌اش در انتخابات منطقه‌ای نیز بهره‌برد و بی‌جی‌پی را هم قادر می‌کند تا ثروتش را افزایش دهد. در حوزه مالی بی‌جی‌پی اقدامات مفیدی را به مرحله اجرا درآورده که ایجاد بازار واحد و درپی آن افزایش رشد اقتصادی یکی از آنهاست. ارتقای سیستم پرداخت دیجیتال ملی و همچنین برنامه رفاه فواید خود را نشان داده‌اند. با این همه بی‌جی‌پی فرم خاص خود را دارد؛ دادگاه‌ها را تضعیف و شویونیسم ضدمسلمانان را تحریک می‌کند. چنین تفرقه‌افکنی‌ای همیشه در هند با آن همه تنوع زبانی و حداقل شش مذهب عمده خطرناک بوده است. بد اداره کردن چنین تنش‌هایی می‌تواند بازار واحد را مختل کند و منجر به ناآرامی شود. برای مدیریت این مسائل هند نیاز دارد از سیستم فدرالیسم محافظت کند، سیستمی که بر انعطاف‌پذیری و تسهیل همکاری‌ها بنیان گذاشته شده است. نقطه عطف اصلاحات اقتصادی مودی یعنی جی‌اس‌تی، بعد از مذاکرات پرمشقت با ایالت‌ها حاصل شد. آن روحیه باید در دیگر اصلاحات قانون اساسی که انتخابات را هم شامل می‌شود، مدنظر قرار گیرد. شاید مهم‌ترین نکته این باشد که «فدرالیسم سیاسی یک مانع دست و پاگیر بر سر راه تبدیل هند به یک ابرقدرت جهانی نیست، بلکه یکی از شرایط تحقق آن است.»

تقریباً تمام ارامنه قره‌باغ را ترک کردند

دولت ایروان اعلام کرد که تقریباً تمام ارمنی‌ها قره باغ را ترک کرده و این منطقه خالی از ارامنه شده است. به گزارش ایرنا از خبرگزاری آسوشیندپرس، نازلی باغداساریان سخنگوی نیکول پاشینیان نخست‌وزیر ارمنستان دیروز شبه اعلام کرد که ۱۰۰ هزار و ۴۱۷ نفر از منطقه قره باغ وارد ارمنستان شدند. جمعیت ارمنی‌های ساکن قره‌باغ پیش از تسلط یافتن جمهوری آذربایجان در این منطقه، چیزی حدود ۱۲۰ هزار نفر بوده‌اند. دولت خود خوانده ارمنی در منطقه قره‌باغ پس از سه دهه حضور روز پنجشنبه اعلام کرد که تا پایان سال جاری میلادی منحل خواهد شد. پاشینیان گفته است که مهاجرت قومی ارامنه به منزله «اقدام مستقیم پاکسازی قومی و محروم کردن مردم از سرزمین مادری» آنهاست. وزارت خارجه جمهوری آذربایجان این مساله را به‌شدت رد و اعلام کرد که مهاجرت دسته جمعی ساکنان منطقه «تصمیم شخصی و فردی آنها بوده و ربطی به جابه‌جایی اجباری ندارد.»

کلورلی: حمایت از اوکراین سخت‌است

وزیر خارجه انگلیس ادامه حمایت از اوکراین در نبرد با روسیه را امری دشوار ارزیابی کرد. به گزارش مهر به نقل از رویترز، «جیمز کلورلی» وزیر خارجه انگلیس روز شنبه در مصاحبه‌ای تأکید کرد: این (حمایت از اوکراین) سخت و دردناک است. اما زمانی که دچار تزلزل شویم این کار سخت‌تر و دردناک‌تر خواهد بود. کلورلی ادامه داد که موضع دولت انگلیس درمورد بحران اوکراین قاطع است. وزیر خارجه انگلیس افزود که فرسایش ناشی از درگیری میان اوکراین و روسیه وجود دارد و این یک مساله بزرگ است. از زمان آغاز عملیات نظامی روسیه برای محافظت از مردم دونباس در برابر تجاوزات اوکراین، انگلیس و سایر کشورهای غربی ارسال تسلیحات نظامی خود به کی‌یف را افزایش داده‌اند. مقامات مسکو بارها تأکید کرده‌اند که تسلیح نئونازی‌ها تنها درگیری فعلی را طولانی‌تر می‌کند اما بر نتیجه آن تأثیری نمی‌گذارد.

اعزام ده‌ها سرباز و ۳ بالگرد نظامی هلند به عراق

دولت هلند اعلام کرد که در چهارچوب فعالیت دفتر نمایندگی ناتو در عراق ۱۲۰ سرباز و سه بالگرد نظامی به این کشور اعزام می‌کند. به گزارش ایسنا، به نقل از «الفرات نیوز»، دولت هلند در ژوئن سال گذشته ارسال ۱۴۵ سرباز به عراق تا اول نوامبر ۲۰۲۳ را تصویب کرده بود. در اوت گذشته نیز دفتر نمایندگی ناتو در عراق اعلام کرد که به خواست دولت عراق مسئولیت‌های تازه‌ای را در بخش مستشاری و افزایش توانمندی نیروهای عراقی برعهده گرفته که شامل افزایش توانمندی نیروهای وزارت کشور و پلیس فدرال می‌شود. هلند عضو ائتلاف بین‌المللی برای مبارزه با گروه تروریستی داعش است و از سال ۲۰۱۴ نیروها و مستشارانی را برای جنگ با داعش و همکاری با نیروهای پیشمرگه و نیروهای امنیتی عراق به این کشور اعزام کرد. اعزام این میزان نیرو تنها از سوی هلند نشانگر تمرکز روبه رشد ناتو بر عراق است.